

O ADVERBIO

O adverbio é unha clase de palabras invariable que constitúe o Núcleo dunha frase adverbial. Pode modificar un verbo, un adxectivo, outro adverbio ou unha cláusula enteira.

Semanticamente os adverbios indican diferentes circunstancias, como modo, tempo, lugar ou dúbida; de aí que adoiten funcionar como Complementos Circunstanciais, aínda que non son a única unidade que desempeña esa función.

Desde o punto de vista morfolóxico destaca, polo seu especial rendemento, o procedemento de creación de adverbios a partir da forma feminina singular dun adxectivo, engadíndolle o sufixo *-mente*: *efectivamente*, *totalmente*. Ademais un adxectivo, inmovilizado morfoloxicamente en masculino e singular, pode recategorizarse como adverbio: *Ela é moi rápida* (adxectivo) / *Ela vai moi rápido* (adverbio). Nalgúns casos os adverbios poden aparecer unidos aos sufixos “-iño” e “-ísimo”, que intensifican o seu valor: *Faimo rapidiño que temos que marchar...*

Chamamos **locucións adverbiais** aos complexos de dúas ou máis palabras con unidade semántica e funcional, equivalentes a un adverbio: *ao revés*, *de súpeto*, *sen dúbida...* O primeiro elemento é unha preposición, á que se lle une un substantivo (*ás toas*, *a xeito*), un adxectivo (*de novo*, *en van*), un verbo (*de vagar*, *a varrer*), un participio (*ás agachadas*) ou un adverbio (*por baixo*, *por dentro*).

Seguindo un criterio semántico, a natureza da circunstancia indicada, distinguimos os seguintes grupos de adverbios e locucións adverbiais:

CUALIFICADORES	LOCALIZADORES	DECLARATIVOS	ESPECIFICADORES	DE INCLUSIÓN
Modo	Lugar	Afirmación	Identificación	
Cantidade	Tempo	Negación	Realce	
	Orde	Dúbida	Límite	

- **CUALIFICADORES**

De modo

Cualifican a maneira de ser ou de se producir algo. Son os adverbios máis numerosos, pois numerosos son tamén os xeitos en que se manifesta un proceso ou estado; son tamén os máis produtivos en canto á nova creación, que pode seguir os dous camiños xa apuntados anteriormente:

- Unión do sufixo “-mente” ao adxectivo feminino

singular: *Legalmente non pertencen ao mesmo grupo.*
Tamén é posible engadirle este sufixo a un pronome (*talmente, mesmamente*) ou a un adverbio (*paseñamente*).

Adverbialización do adxectivo masculino singular:
A Brais cústalle falarnos claro, Andaron lixeiro e chegaron moito antes ca nós.

Ademais dos formados por eses procedementos son adverbios de modo: **adrede, amodo, arreo, asemade, así, ben, engorde, gratis, mal e pa-seniño.**

De cantidade

Cuantifican unha calidade (*A leira é moi grande*), un estado (*Desde onte están medio enfadados*) ou unha acción (*Susana non come demasiado*).

Formalmente algúns coinciden con cuantificadores indefinidos (*abondo, algo, bastante, demasiado, máis, menos, pouco, tan, nada, todo, canto e ben*):
A figueira está ben grande, Elías traballa bastante.

As formas principais son: **abondo, algo, apenas, bastante, ben, canto, case, demasiado, máis, menos, nada, pouco, só, tan(to), moi(to)**, ademais dalgúns dos rematados en *-mente*, que poden tamén indicar cantidade: **completamente, excesivamente, totalmente...**

- **LOCALIZADORES**

Sitúan a acción no espazo, no tempo, ou nunha orde espazo-temporal. Tendo en conta eses valores subdivídense en adverbios de lugar, de tempo e de orde. Teñen proximidade cos demostrativos e cos deícticos enxeral:

Demostrativos	<i>este</i>	<i>ese</i>	<i>aquel</i>
Adverbios	<i>aquí</i>	<i>aí</i>	<i>alí</i>

De lugar.

Sitúan a acción no espazo e divídense en varios grupos:

- a) Absolutos ou irreferentes: sitúan no espazo en relación ao lugar no que se atopa o emisor. Polo tanto, o seu significado é deíctico e variábel, próximo ao dos demostrativos: **aquí, aí, alí, acó, aló, acá, aquén, alén, acolá**

- b) Relativos ou referentes: Sitúan no espazo en relación cun obxecto indicando diferentes situacións no plano horizontal ou vertical. Forman en moitos casos pares de antónimos:

dentro	fóra
preto / cerca	lonxe
atrás / detrás	adiante / diante / defronte
enriba / arriba / derriba	embaixo / abaixo / debaixo
arredor, a carón	

- c) Presentativos: Presentan un obxecto ou persoa que está á vista, ao tempo que o localizan no espazo: **eis, velaí, velaquí**. *Velaquí tes o libro do que tanto che falara*. É moi frecuente o uso de *velaí* co verbo *vir* en terceira persoa de singular do presente, para referirse a algo que está aparecendo: *Velaí a vén*.
- d) Indefinidos: Expresan un lugar inconcreto ou impreciso (**algures, xalundes**) ou ningún lugar (**ningures**). As formas *algures* e *ningures* van sempre precedidas de preposición: *Non o atopei porningures*.
- e) Interrogativos: Preguntan sobre a situación espacial de algo: **onde** e **u**. Esta forma procede do latín *ubi* e ten o valor de “onde está”;

De tempo

Sitúan algo ou alguén no tempo e miden ou fragmentan a secuencia temporal. Atopamos diferentes subgrupos:

- a) Absolutos ou irreferentes: Toman como referencia o momento da enunciación, polo que tamén teñen un significado ocasional e variable. En relación co tempo ao que fan referencia podemos clasificalos segundo remitan ao presente, pasado ou futuro:

Pasado	trasantonte, antonte, onte, antes, outrora, antano
Presente	hoxe, agora, arestora, hogano
Futuro	mañá, pasadomañá, despois

Teñen tamén este mesmo valor algúns adverbios rematados en **-mente**, como *actualmente*, *antigamente* ou *proximamente*.

- b) Relativos ou referentes: Precisan un referente relacionado co pre- sente, pasado ou futuro, a respecto do cal poden expresar:
- u coincidencia: **entón, daquela, aínda, xa**,
 - u anterioridade: **antes, cedo**,
 - u posterioridade: **axiña, despois, logo, tarde, decontado**.

c) Totalizadores: Indican de xeito indefinido a totalidade do tempo (**sempre**), a frecuencia temporal (**a miúdo, acotío, decontino, de- cotío, decote, seguido**) ou a súa negación (**nunca, xamais**).

d) Interrogativo: Pregunta sobre o tempo da acción: **cando**.

De orde.

Localizan no eixo espazo-temporal e aproxímanse a outros tipos de palabras, como os adverbios de tempo (**antes, despois, logo**), ou os adxectivos e pronomes ordinais (**primeiro, seguidamente, ultimamente, finalmente**).

- **DECLARATIVOS**

Afirman, negan ou mostran incerteza respecto ás accións presentadas.

De afirmación.

Reforzan os enunciados afirmativos (*Abofé que o fixo*) ou responden positivamente a unha pregunta (*—Ti cres que o fixo Lois? —De seguro*). Son adverbios de afirmación: **si, abofé, certo, ben, xa**, ademais dalgúns dos rematados en -mente: **certamente, efectivamente, exactamente, realmente...**

De negación.

Negan a acción expresada no enunciado ou serven como resposta negativa. As súas formas son: **non, tampouco, nada, nunca, xamais**. O mesmo que sucede coa partícula afirmativa *si*, na resposta negativa o adverbio *non* vai habitualmente formando parte de expresións máis amplas: *Non, ho; Desde logo que non,...*

De dúbida.

Expresan incerteza ou inseguridade sobre o contido do enunciado: *Posiblemente te chamen para a entrevista, Seica viven cerca da casa de Celia*.

Son adverbios de dúbida: **acaso, disque, seica, quizais, talvez, igual** e algúns dos adverbios en -mente: **posiblemente, probablemente**.

- **ESPECIFICADORES**

Identifican, resaltan ou sinalan o límite dun elemento dentro do enunciado.

De especificación

Especifican un elemento singularizándoo: *Fíxoo xusto como lle mandamos, A casa é tal como nos explicaran*.

Formalmente coinciden con outras categorías, como pronomes identificadores (**mesmo, tal**), pronomes relativos (**cal**) ou adxectivos (**xusto**). Tamén existen formas

rematadas en -mente, como **xustamente**, **propiaamente** ou **precisamente**, con este mesmo valor.

De realce

Resaltan un elemento dentro dun conxunto de posibilidades: *Gústame especialmente as novelas de aventuras*. Teñen este valor **máxime**, **sobre todo** e algúns adverbios rematados en -mente: **especialmente**, **principalmente**, **maiormente**, **nomeadamente**.

De límite

Destacan un elemento dentro dun conxunto, ben de forma exclusiva e restritiva (*Soamente nos explicou unha parte do problema*), ben indicando unha limitación aproximativa (*O neno de Tomás malamente sabe andar*).

Son adverbios de límite: **case**, **sequera**, **apenas**, **só**, **simplemente**, **soamente**, **unicamente**, **malamente**.

INCLUSIÓN

resan a idea de incorporación dun elemento a un conxunto (*Mesmo os máis preguiceiros conseguiron erguerse cedo*). Normalmente tamén actúan como focalizadores dentro do enunciado, resaltando unha das súas unidades constitutivas: *Non podo ir, ademais non teño moitas ganas*.

Son adverbios de inclusión: **ademais**, **inclusive**, **tamén**, **tampouco**, **aínda**, **até**, **mesmo**.